

Foto: Helge Paulsen

Dendrokronologisk undersøgelse af hovedhuset i Skippergate 43, gnr. 150, bnr. 1173 Kristiansand, Vest-Agder

NNU rapport 34

Dendrokronologisk undersøgelse af hovehuset i Skippergate 43, Kristiansand, Vest-Agder

Koordinater: (WGS84) 58.147556°N/ 7.993614°E

Fylke: Vest-Agder

Kommune: Kristiansand

Gnr. 150, Bnr. 1173

Prøver taget af: Helge Paulsen og Christoffer Christensen 07.02.2014

Formål: Datering samt opbygning af grundkurve

Undersøgt af: Charlotte Kure Brandstrup

NNU j.nr. A9288 Juli 2014

Publicering: Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

Hovedhus

20 prøver undersøgt. Ni prøver er dateret. Otte prøver er udtaget som "trekanter". 12 prøver er hele eller delvist hele skiver. Alle prøver fra "vægstokke"

Prøverne har bevaret mellem 43 og 125 årringe. Det er ikke muligt at bestemme splintved på alle prøverne, men det må formodes at de fleste stokke har bevaret en god del splintved. Prøverne har mellem 31 og 68 årringe af splintved.

Mange af skiverne har bevaret den naturlige runding fra træet og man kan formode, at barken er lige efter eller meget tæt på de yngste målte årringe.

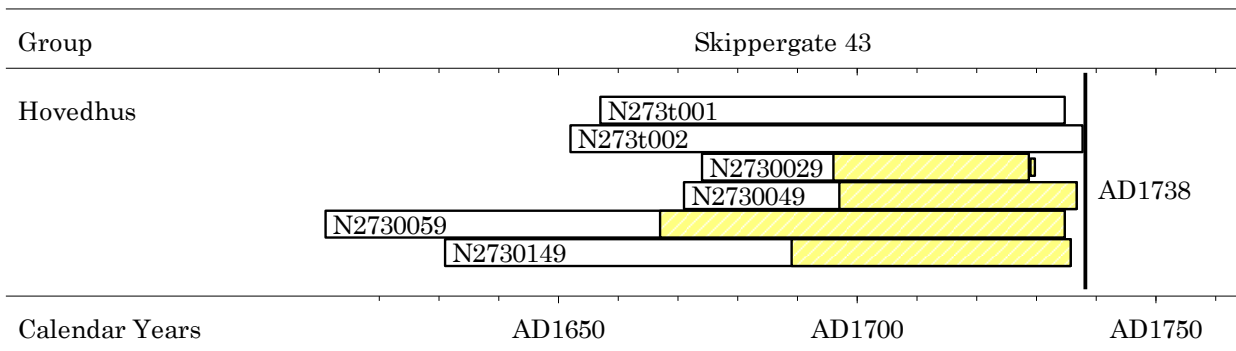
Af Tabel 1, ses det ud fra *t*-værdierne at årringskurverne N2730099 og A2730119 passer relativt til hinanden. Kurverne er regnet sammen til en trækurve N273t001. Trækurven er på 79 årringe og dækker perioden 1657 til 1735.

Ligeledes ses det ud fra *t*-værdierne, at kurverne N2730159, N2730169 og N2730199 passer relativt til hinanden. Årringskurverne er regnet sammen til en trækurve N273t002 på 87 årringe, der dækker perioden 1652 til 1738.

Tabel 1: matrix. t-værdier ved relativ datering af de daterede årringskurver.

Filenames	-	-	N2730029	N2730049	N2730059	N2730099	N2730119	N2730149	N2730159	N2730169	N2730199
-	start	dates	AD1674	AD1671	AD1611	AD1660	AD1657	AD1631	AD1652	AD1661	AD1659
-	dates	end	AD1729	AD1737	AD1735	AD1735	AD1731	AD1736	AD1738	AD1737	AD1730
N2730029	AD1674	AD1729	*	-	5.41	5.34	5.80	3.04	3.64	3.90	3.56
N2730049	AD1671	AD1737	*	*	-	-	-	-	-	-	-
N2730059	AD1611	AD1735	*	*	*	-	2.81	3.72	2.98	-	2.26
N2730099	AD1660	AD1735	*	*	*	*	11.04	-	2.84	4.24	3.54
N2730119	AD1657	AD1731	*	*	*	*	*	3.22	4.11	4.82	4.86
N2730149	AD1631	AD1736	*	*	*	*	*	*	3.86	3.81	4.41
N2730159	AD1652	AD1738	*	*	*	*	*	*	*	14.21	7.11
N2730169	AD1661	AD1737	*	*	*	*	*	*	*	*	22.72
N2730199	AD1659	AD1730	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Resultatet ses i Figur 1. Den yngste bevaret årring er dateret årring fra hovedhuset er dateret til AD1738. Da der er op til 68 synlige splintåringer, samt afrundet hjørner på nogle af prøverne kan man tolke af resultatet, at prøverne stammer fra træer der er fælder i vinteren 1738/1739 eller kort tid herefter. Da man traditionen tro anvendte tømmeret kort tid efter fældningstidspunktet, kan anvendelsestidspunktet og derved opførelsestidspunktet for huset formentlig angives til 1739 eller 1740.

Figur 1 Dateringsdiagram. Absolut datering af prøverne fra hovedhuset i Skippergate 43, placeret på tidsskala. De gule felter indikerer der er synligt splintved på prøven. Yngste årring er dateret til AD1738.

De daterede årringskurver er sammenregnet til en middelkurve N237m001. Middelkurven omfatter 128 år og dækker perioden 1611 til 1738. Middelkurven er søgt dateret med referencekurver for fyrretræ fra Skandinavien. Af Tabel 2 fremgår det ud fra *t*-værdierne at tømmerret fra hovedhuset, formentlig stammer fra træer der har vokset lokalt i Vest-Agder.

Tabel 2: Absolut datering. *t*-værdier. Middelkurven fra daterede årringskurver fra hovedhuset Skippergate 43, krydsdaterer med referencekurver fra Vest-Agder.

Filenames	-	-	N273m001	Referencekurver
-	start	dates	AD1611	
-	dates	end	AD1738	
nomk0803	AD1345	AD1780	4,26	AUST-AGDER
VA_2011_3	AD1223	AD1879	7,61	Vest-Agder med Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	7,55	Vest-Agder minus Aaseral
nomk0504	AD1009	AD1856	4,37	MK OESTLAND

Referencer

t-værdier:

Baillie, M.G.L. & Pilcher, J.R., 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research, *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14

Grundkurver:

Undersøgelser som bidrager til bestemmelse af det undersøgte materiales oprindelsessted (træernes voksested), dvs. *dendroproveniens* kan kun udføres takket være et udstrakt samarbejde med kolleger fra laboratorier i Europa, som udfører dendrokronologiske undersøgelser og udarbejder dendrokronologiske grundkurver til dateringsformål.

Katalog over prøver

N2730019.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 2 stokk over gulv - 1
Raw Ring-width PISY data of 48 years length
Undated; relative dates - 0 to 47
0 s visible apwood rings and no bark surface
Average ring width 167.75 Sensitivity 0.20

N2730029.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 4 stokk over gulv - 2
Raw Ring-width PISY data of 56 years length
Dated AD1674 to AD1729
33 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 151.86 Sensitivity 0.17

N2730039.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 5 stokk over gulv - 3
Raw Ring-width PISY data of 54 years length
Undated; relative dates - 0 to 53
33 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 160.07 Sensitivity 0.21

N2730049.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 6 stokk over gulv - 4
Raw Ring-width PISY data of 67 years length
Dated AD1671 to AD1737
40 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 163.67 Sensitivity 0.23

N2730059.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 7 stokk over gulv - 5
Raw Ring-width PISY data of 125 years length
Dated AD1611 to AD1735
68 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 106.27 Sensitivity 0.24

N2730069.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 8 stokk over gulv - 6
Raw Ring-width PISY data of 67 years length
Undated; relative dates - 0 to 66
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 129.19 Sensitivity 0.21

N2730079.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 9 stokk over gulv - 7
Raw Ring-width PISY data of 61 years length
Undated; relative dates - 0 to 60
37 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 124.39 Sensitivity 0.25

N2730089.d

Title : A9288 Skippergate 43 - 10 stokk over gulv - 8
Raw Ring-width PISY data of 43 years length
Undated; relative dates - 0 to 42
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 273.42 Sensitivity 0.22

N2730099.d

Title : A9288 - Skippergate 43 Kristiansand- 9
Raw Ring-width PISY data of 76 years length
Dated AD1660 to AD1735
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 142.80 Sensitivity 0.18

N2730109.d

Title : A9288 - Skippergate 43 Kristiansand - 10
Raw Ring-width PISY data of 62 years length
Undated; relative dates - 0 to 61
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 196.37 Sensitivity 0.19

N2730119.d

Title : A9288 - Skippergate 43 Kristiansand - 11
Raw Ring-width PISY data of 75 years length
Dated AD1657 to AD1731
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 136.04 Sensitivity 0.16

N2730129.d

Title : A9288 - Skippergate 43 Kristiansand - 12
Raw Ring-width PISY data of 49 years length
Undated; relative dates - 0 to 48
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 233.29 Sensitivity 0.20

N2730139.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - 13
Raw Ring-width PISY data of 45 years length
Undated; relative dates - 0 to 44
0 visible sapwood rings and bark surface
Average ring width 240.07 Sensitivity 0.18

N2730149.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - 14
Raw Ring-width PISY data of 106 years length
Dated AD1631 to AD1736
47 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 107.42 Sensitivity 0.24

N2730159.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - 15
Raw Ring-width PISY data of 87 years length
Dated AD1652 to AD1738
0 visible sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 129.52 Sensitivity 0.22

N2730169.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - 16
Raw Ring-width PISY data of 77 years length
Dated AD1661 to AD1737
47 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 147.27 Sensitivity 0.21

N2730179.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - stående 2 - 17
Raw Ring-width PISY data of 75 years length
Undated; relative dates - 0 to 74
38 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 133.37 Sensitivity 0.22

N2730189.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - stående 1 - 18
Raw Ring-width PISY data of 55 years length
Undated; relative dates - 0 to 54
31 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 141.36 Sensitivity 0.19

N2730199.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - 19
Raw Ring-width PISY data of 72 years length
Dated AD1659 to AD1730
32 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 154.54 Sensitivity 0.21

N2730209.d

Title : A9288 Skippergate 43 - Kristiansand - 20
Raw Ring-width PISY data of 68 years length
Undated; relative dates - 0 to 67
0 visible sapwood rings and no bark surface
Average ring width 152.91 Sensitivity 0.22

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKESKONSERVATOREN I VEST-AGDER

Dendrokronologisk objekt:	Hovedhus Skippergate 43
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Kristiansand
Gnr/Bnr:	150/1173
Koordinater:	58.147556°N/ 7.993614°E
Prøvene tatt av:	C.C – H.P
Dato for prøver:	07.02-2014

Prøvenr.	Sted	Rom	Bark	Yte	Bearb.	
1	Delevegg	Kjøk-WC		?		Skive 2. stakk over gulv
2	-	-		?		Skive 4. stakk over gulv
3	-	-		?		Skive 5. stakk over gulv
4	-	-		?		Skive 6. stakk over gulv
5	-	-		?		Skive 7. stakk over gulv
6	-	-		?		Skive 8. stakk over gulv
7	-	-		?		Skive 9. stakk over gulv
8	-	-		?		Skive 10. stakk over gulv

CKB: derudover er der afsavet 12 skiver fra stokke. Skiverne er ikke nummereret eller beskrevet på anden vis.